

УДК 658.8:338.43

А. О. Сітковська,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

ORCID ID: 0000-0003-1892-6314

О. А. Савенко,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту і права,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

ORCID ID: 0000-0002-2362-6263

М. О. Лебедев,

студент групи МТ-1-16,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

ORCID ID: 0000-0001-7725-3709

DOI: 10.32702/2306-6792.2019.24.97

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

A. Sitkovska,

PhD in Economics, Associate Professor of Economics Department, Dnipro

O. Savenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Management and Law Department,

Dnipro State University of Agriculture and Economics, Dnipro

M. Lebedev,

student group MT-1-16, Dnipro State University of Agriculture and Economics, Dnipro

AREAS OF IMPROVING COMPETITIVENESS OF AGRARIAN ENTERPRISE

Статтю присвячено стратегічним напрямкам підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства. Розкрито сутність понять "конкуренції" та "конкурентоспроможність". Конкурентоспроможність підприємства, в тому числі аграрної галузі, розглядається через спектр системи, в якій вона залежить від ресурсного потенціалу конкурентоспроможності, який стоїть на початку дослідження та від цієї категорії стосовно кожної підсистеми виробничого осередку, їх взаємодії; від конкурентоспроможності виходу, тобто товару.

Охарактеризовано чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності аграрного підприємства, а також запропоновано узагальнену класифікацію факторів конкурентних переваг. Визначено методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Для дослідження рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства обрано методіку, в основі якої є виявлення головних чинників і виділення групи показників, які в сукупності дозволяють отримати характеристику рівня забезпечення їм конкурентних переваг. Для дослідження довгострокових перспектив управління конкурентоспроможністю С(Ф)Г "Росава" використано метод бенчмаркінгу, який розглядається як система посилення конкурентоспроможності господарської діяльності аграрного підприємства.

The article is devoted to strategic directions of increasing the competitiveness of agrarian enterprise. The essence of the concepts of "competition" and "competitiveness" is revealed. The competitiveness of an enterprise, including the agrarian sector, is considered through the spectrum of the system in which it depends on the resource potential of competitiveness that stands at the beginning of the study and on the given category for each subsystem of the production unit, their interaction; from the competitiveness of the output, ie the product. The factors that determine the level of competitiveness of agrarian enterprise are characterized, as well as a generalized classification of factors of competitive advantage. The methods of estimation of the level of competitiveness of the enterprise are determined. To study the level of competitiveness of agrarian enterprise, a methodology was chosen, based on the identification of the main factors and the allocation of a group of indicators, which together will allow to obtain a characteristic of the level of providing them with competitive advantages. To study the long-term prospects of managing the competitiveness of Rosava, we used the

benchmarking method, which is considered as a system of enhancing the competitiveness of agrarian enterprise's economic activity.

For Rosava, the component of production potential is its investment and innovation potential, which is a constant priority of planning and improvement in the production center. The level of development and prospect of growth of investments in agrarian production and management of economic activity characterizes the ability of the enterprise to accumulate and attract investment funds in agro-innovative projects in order to achieve a high competitive level. For the economy, the question of the development of this particular component of the economy is acute, since it is now quite low (investment attractiveness). Although certain measures in this direction in the economy are implemented and planned for the long term, namely: development, introduction of new elements of fixed capital and modernization of existing ones, improvement of production technologies to bring the enterprise to a new stage of development.

Ключові слова: аграрне підприємство, конкурентоспроможність, стратегія, конкурентні позиції, бенчмаркінг.

Key words: agrarian enterprise, competitiveness, strategy, competitive positions, benchmarking.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний етап розвитку аграрного виробництва потребує невідкладного вирішення комплексу життєво важливих завдань, серед яких поряд з подоланням кризи в сільському господарстві і його структурною перебудовою, реформуванням відносин, формуванням ринкової інфраструктури, існує проблема підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. У 2001 році було видано закон України "Про захист економічної конкуренції", який визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій, яка характеризує його можливість і ефективність адаптації до змінних умов конкурентного середовища, тому обґрунтування підходів до управління нею з метою подальшої розробки системи заходів по зміцненню положення і досягненню конкурентних переваг підприємства, в тому числі аграрного, є актуальним.

Розвиток аграрного сектору економіки нині робить необхідним зміну стереотипів господарювання і характеру управління, що склалися. Насамперед це відноситься до діяльності, що визначає розвиток підприємства. Однією з головних проблем для аграрного підприємства є

проблема виживання і забезпечення безперервності розвитку. Залежно від умов, що складаються, і обставин ця проблема вирішується різними аграрними підприємствами по-своєму, але в основі її лежить складна і трудомістка робота із створення і реалізації конкурентних переваг.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних та практичних аспектів конкуренції та конкурентоспроможності внесли такі відомі закордонні та вітчизняні вчені-економісти: М. Портер [5], І. Должанський [2], І. Вініченко [1] та багато інших.

Метою дослідження є формулювання змісту і суті поняття "конкуренція" та "конкурентоспроможність", окреслення чинників та методів, що визначають рівень конкурентоспроможності аграрного підприємства, а також визначення основних стратегічних напрямів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підвищення конкурентоспроможності кожного аграрного підприємства є результатом не тільки окремих заходів на мікроекономічному, а й, значною мірою, наслідком посилення діяльності щодо підвищення конкурентоспроможності на рівнях регіональному, галузевому та державному. Основою конкурентоспроможності країни є конкурентоспроможні національні підприємства, оскільки є основою для формування національного добробуту, і успіх їх у конкурентоспроможній бо-

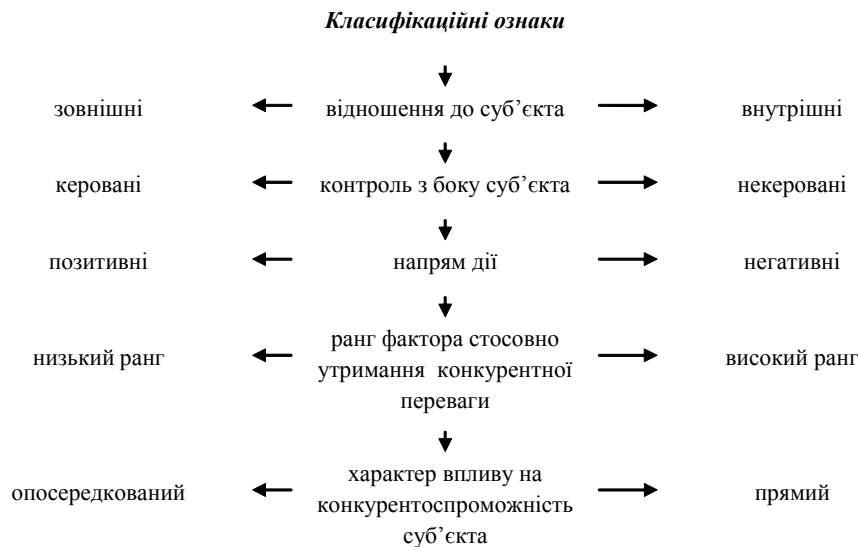

Рис. 1. Класифікація факторів конкурентних переваг

Джерело: [5].

ротьбі багато в чому визначається різноманітними векторами в економічному й соціальному середовищі.

Конкурентоспроможність підприємства, в тому числі аграрної галузі, розглядається через спектр системи, в якій вона залежить від ресурсного потенціалу конкурентоспроможності, який стоїть на початку дослідження та від даної категорії стосовно кожної підсистеми виробничого осередку, їх взаємодії; від конкурентоспроможності виходу, тобто товару.

Вважаємо за доцільне розглядати конкурентоспроможність підприємства як комплекс різноманітних економічних характеристик, що спрямовані на забезпечення споживацьких потреб і можливості конкурентів, стану і тенденції розвитку ринку, вміння здійснювати виробництво продукцію і забезпечувати нею споживачів, які виберуть її поміж інших аналогічних товарів та послуг на ринку.

Дослідники розглядають конкуренцію з точки зору протистояння та боротьби великої кількості господарюючих суб'єктів на ринку. "Конкуренція надає кожному господарюючому суб'єкту можливість самостійно обирати суб'єктів ринкової взаємодії (контрагентів, конкурентів та споживачів) з точки зору максимальної ефективності використання ресурсів та отримання найкращих результатів" На нашу думку, І. Кадирус, А. Донських, Ю.Олійник трактують визначення, яке найбільш повно розкриває його зміст, є таке: "конкурентоспроможність підприємства" — це здатність підприємства підтримувати стійкі позиції на ринку, ефективно функціонувати, бути привабливим для інвесторів, підтримувати високий

імідж серед споживачів та різноманітних суб'єктів господарювання [3].

Наведемо ще деякі підходи до визначення категорії "конкурентоспроможність", які є узагальненням вищенаведених визначень. На думку О.Г. Шпикуляка, Ю.П. Воскобійника та О.В. Овсяннікова, "сільському господарству притаманні інституційні особливості конкурентоспроможності, що пов'язані з "інститутом власності", що призводить до розвитку різноманітних організаційно-правових форм, який зумовлює різноаспектний підхід до формування їх "конкурентоспроможності" [6]. Конкурентоспроможність підприємства включає сукупність внутрішніх факторів, обумовлених рівнем використання його науково-технічного, виробничого, кадрового потенціалу, потенціалу маркетингових служб, а також зовнішніх соціально-економічних і організаційних факторів (законодавча база, фінансово-кредитна, податкова політика, тип і місткість ринку, характеристики конкурентів, вплив громадських організацій і політичних партій тощо), що дозволяють підприємству створювати продукцію, яка по цінових і нецінових характеристиках більш приваблива для споживача, ніж продукція конкурентів [1].

Існують різні підходи до класифікації факторів. Серед факторів виділяє: "якість і характеристики продукції; репутацію; виробничі потужності; використання технологій; дилерську мережу й можливість розширення; інноваційні можливості; фінансові ресурси; витрати в порівнянні з конкурентами; обслуговування клієнтів". Так, виділяють як критерії виокремлення різних видів факторів виробництва: людські, фінансові, фізичні, інтелектуальні та інфраструктурні [4].

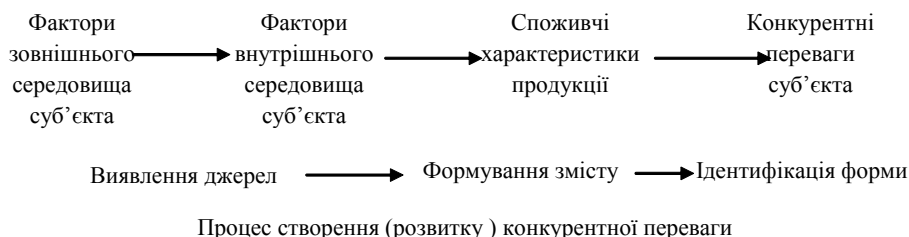

Рис. 2. Факторна модель формування та розвитку конкурентних переваг підприємства

Джерело: [5].

Вивчення підходів дослідників щодо систематизації факторних характеристик дозволило запропонувати узагальнену класифікацію факторів конкурентних переваг (рис. 1).

Отже, систематизація та класифікація факторів конкурентоспроможності підприємства дозволяє зробити такі узагальнення:

— загальноприйнятим вважається поділ факторів на зовнішні умови, які безпосередньо впливають на діяльність підприємства та характеристику його внутрішнього середовища, які представлені у вигляді областей управління. Такий підхід є універсальним до умов будь-яких галузей економіки;

— ступінь впливу факторів і їх склад на переваги підприємства з часом може змінюватися й залежить від особливостей конкурентної специфіки в галузі;

— з точки зору процесу управління конкурентоспроможністю підприємства найбільш значимими є керовані фактори, ступінь впливу яких воно може контролювати. Така група факторів є тотожною за своєю суттю групі факторів прямого впливу;

— запорукою формування стійких конкурентних позицій підприємства є активний розвиток та використання унікальних факторних характеристик.

Функціонування різних точок зору щодо розуміння сутності факторних характеристик як джерел виникнення переваг дозволило запропонувати процес створення та розвитку конкурентних переваг, який враховує характер динамічного впливу факторів різних рівнів (рис. 2).

Згідно з розглянутою схемою створення конкурентних переваг проходить декілька стадій. Зовнішні умови діяльності видозмінюють внутрішній потенціал підприємства відповідно наявних можливостей і обмежень. Результатом є формування суті конкурентних переваг в процесі виробництва підприємством продукції із заданими споживчими характеристиками.

Визначення форми переваг визначається покупцями при виборі та купівлі продукту відповідно до споживчих властивостей. Таким чином, кінцевим носієм конкурентних переваг є сама продукція, а характеристики зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу підприємства виступають в якості умов, що формують його внутрішній зміст.

У зв'язку з цим можливо розподілити сукупність існуючих ознак для групування на основну групу (ідентифікація форми переваги) і неосновну (розкриває зміст переваги). У якості

Таблиця 1. Класифікація типів конкурентних переваг

Конкурентна позиція на внутрішньогалузевому ринковому сегменті					
мінімальна			максимальна		
Вартісні параметри	низький рівень	фіксовано низькі витрати	низькі витрати	низький рівень (непривабливі)	Якісні параметри
		фіксоване поєднання диференціації та низьких витрати	поєднання диференціації та низьких	високий рівень (привабливі)	
	високий рівень (непривабливі)	відсутність переваг	відсутність переваг	низький рівень (непривабливі)	
		фіксована диференціація	диференціація	високий рівень (привабливі)	

Джерело: [5].

Таблиця 2. Показники бенчмаркінгової оцінки показників господарської діяльності С(Ф)Г "Росава" та основного конкурента С(Ф)Г "Лани-2000"

Показники	С(Ф)Г «Росава»		С(Ф)Г «Лани-2000»		Еталон по району	
	значення	бал	знач.	бал	знач.	бал
Грошовий дохід в розрахунку на 100 га с.-г. угідь, грн (X1)	248,1	9	153,63	5	271,77	10
Вартість основних засобів на 100 га с.-г. угідь, грн (X2)	217,2	8	207,86	5	250,24	10
Фондовіддача, грн (X3)	1,14	3	1,09	3	9,47	10
Продуктивність праці, тис. грн/чол. (X4)	158,3	9	144,6	5	179,1	10
Коефіцієнт платоспроможності (X5)	1,1	6	1,05	5	1,53	10
Темпи змін грошового доходу, % (X6)	26,6	9	9,5	3	29,09	10

центральної типології пропонується використання класифікації визначення типів переваг як поєднання якісних і вартісних властивостей продукції з урахуванням ступеня конкурентної позиції підприємства на внутрішньогалузевому ринку (табл. 1).

Методів оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства нині виділяють велику кількість. Виділяють методи оцінки продукції, підприємства, регіону; окремих розрахунків тощо. Так, пропонують визначати рівень конкурентоспроможності за методом різниць, методом сум, рангів і т.д. Метод рангів можна розглядати окремо, а можна вважати одним із етапів методу бенчмаркінгу, в залежності від мети дослідження. За допомогою даного методу можна визначити позицію підприємства у конкурентній боротьбі серед порівнюваних підприємств-конкурентів.

Найбільш економічно обґрунтованим методом оцінки рівня конкурентоспроможності є матричний метод, перевагою якого є те, що він враховує не тільки абсолютне значення показників, які порівнюються, але і їх близькість до найкращого (еталонного) значення. "Підприємством-еталоном" є підприємство, у якого всі показники ідеальні.

Наступним методом оцінки рівня конкурентоспроможності є бенчмаркінг. Ряд дослідників вважають бенчмаркінг "одним із нових та стратегічно орієнтованих методів оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств, сутність якого полягає у постійному проведенні моніторингу діяльності основних конкурентів з виявленням переваг у веденні бізнесу та перенесенням найбільш вдалих методів на власну справу" [1].

В аграрному підприємстві форми прояву конкурентоспроможності слід розглядати у аспекті ресурсного потенціалу підприємства за кожною його складовою та конкурентоспро-

можністю продукції, бо вони найбільш повно розкривають її зміст. З метою розробки стратегії формування конкурентоспроможності аграрних підприємств необхідним є визначення їх проблем та встановлення її реального рівня. Отже, визначення рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства здійснюється на основі показників результативності його господарської діяльності, а висока якість проведеного аналізу забезпечується використанням даних у динаміці.

Для дослідження рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства обрано методу, в основі якої є виявлення головних чинників і виділення групи показників, які в сукупності дозволять отримати характеристику рівня забезпечення їм конкурентних переваг. Підготовчий етап оцінки рівня конкурентоспроможності досліджуваних підприємств повинен складатися з формування кола конкурентів. Для аналізу обрано чотири аграрних підприємства Васильківського району Дніпропетровської області: досліджуване С(Ф)Г "Росава", СФГ "Лани -2000", СФГ "Славутич", ФГ "Аврора".

Розглянемо ці аграрні підприємства на основі ряду факторів, які взаємодіючи один з одним формують певний рівень конкурентоспроможності:

- функціонування на одному локальному ринку;
- належності до аграрного сектору економіки, грошовий дохід від реалізації сільськогосподарської продукції перевищує 75%;
- наявності однакових цілей на довгострокову перспективу;
- однакові умови створення ресурсного потенціалу.

Для дослідження довгострокових перспектив управління конкурентоспроможністю

С(Ф)Г "Росава" скористаємося методом бенчмаркінгу, який розглядається як система посилення конкурентоспроможності господарської діяльності аграрного підприємства і є процесом довготривалим, а не разовим набором заходів щодо покращення ведення агробізнесу. Тому розробимо реалізацію бенчмаркінгового проєкту для С(Ф)Г "Росава" Васильківського району, яке на довгострокову перспективу планує підвищити рівень конкурентоспроможності та завоювати конкурентні позиції на ринку сільськогосподарської продукції (ринкові "ніші") поміж аграрних підприємств району.

Використання методу бенчмаркінгу включає в себе визначення конкурентів, які слід включити до цієї досліджуваної групи. Такими підприємствами-конкурентами можуть бути і найкращі, але й усі можливі та С(Ф)Г "Росава".

Проведені первинні розрахунки дозволять оцінити переваги і недоліки діяльності С(Ф)Г "Росава" порівнянням його показників із кожним показником основного підприємства-конкурента СФГ "Лани-2000", а також співставленням даних цього підприємства із еталонним для району. Для цього аналізу обрано показники, які щонайкраще охарактеризують ступінь управління трудовими ресурсами, виробничими активами підприємства, залежність від зовнішніх джерел фінансування тощо.

Внаслідок проведеного порівняння встановлено, що С(Ф)Г "Росава" має ряд переваг і недоліків перед іншим підприємством. Для відображення цього використаємо таблицю 2, в якій показано результати зіставлення показників діяльності досліджуваного підприємства та показників підприємства-конкурента в Васильківському районі.

С(Ф)Г "Росава" має наступні переваги по відношенню до основного підприємства-конкурента СФГ "Лани -2000" і району в цілому.

По-перше, висока продуктивність використання земельних ресурсів, що полягає у величині грошового доходу, яка припадає на 1 га сільськогосподарських угідь. Це характеризує товариство з позитивного боку і дає можливість випереджати конкурентів за ефективністю земельного потенціалу.

По-друге, забезпеченість підприємства основними засобами на 100 га сільськогосподарських угідь є досить висока поміж підприємств району.

По-третє, на високому рівні у господарства використання трудового потенціалу, що характеризується показником продуктивності праці, проте резерви покращення існують, за рахунок управління доходами працівників.

По-четверте, у сфері управління платоспроможністю підприємства характеризує високі платіжні можливості підприємства щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного здійснення розрахунків з дебіторами знаходиться на досить високому рівні.

Вибір стратегії підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства є тією обов'язковою умовою, яка необхідна для оперативної і кваліфікованої ліквідації негативних моментів у процесі господарської діяльності і за рахунок економічних чинників досягти підвищення рівня виробництва сільськогосподарської продукції та ефективності виробництва.

Для аграрного підприємства стратегією підвищення конкурентоспроможності буде сформована при оптимізації використання системи управлінських та організаційно-технічних заходів, які спрямовані на встановлення ефективної господарської діяльності з урахуванням виробництва високоякісної сільськогосподарської продукції і водночас стійкого конкурентного становища на ринку. Оцінити її можливо шляхом отримання максимального виходу сільськогосподарської продукції з одного гектара сільськогосподарських угідь за мінімальних витрат, що забезпечить стабільний економічний розвиток підприємству.

"Стратегія формування конкурентоспроможності підприємств — це механізм, завдяки якому відбувається мобілізація внутрішніх ресурсів та можливостей підприємства з метою забезпечення сталого довгострокового розвитку, в основі якого лежить економічна рівновага, фінансова стійкість, можливість забезпечення розширеного відтворення та стійкого економічного зростання" [1].

Для С(Ф)Г "Росава" запропоновано модель стратегії підвищення конкурентоспроможності, в будові якої включені наступні етапи впровадження.

1. Встановлення стратегічних цілей та поточних (тактичних) завдань, які формує господарство.

2. Здійснення оцінки власних внутрішніх резервів та "слабких місць", які є в господарстві.

3. Проведення аналізу господарської діяльності підприємств-конкурентів з урахуванням їх сильних та слабких сторін для визначення власної ринкової "ніші" на локальному рівні.

4. Встановлення впливу зовнішнього середовища (за рядом чинників) на формування його конкурентоспроможності.

Таблиця 3. Формування інвестиційного потенціалу підприємства

Показники	Рік		Відхилення 2020 р. від 2017 р.	
	2017	2020	+/-	%
Валові капітальні інвестиції, тис. грн, у т. ч.	2144,8	4317,4	2172,6	201,3
- матеріальні активи, тис. грн	2108,0	4232,8	2124,8	200,8
- нематеріальні активи, тис. грн	36,8	84,6	47,8	229,9
Витрати на інформатизацію, тис. грн, у т. ч.	7,9	49,0	41,1	в 6 разів
на програмне забезпечення, тис. грн	-	1,9	1,9	-
на обчислювальну техніку, тис. грн	7,9	37,3	29,4	в 4,7 рази
на оплату послуг сторонніх підприємство у сфері інформатизації, тис. грн	-	9,8	9,8	-

5. Характеристика головних факторів успіху формування конкурентоспроможності.

6. Оцінка ефективності розробленої стратегії формування конкурентоспроможності господарства.

Одним з пріоритетних напрямів забезпечення стратегічних конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності для С(Ф)Г "Росава" Васильківського району є більш поглиблене впровадження в господарську практику інновацій та інноваційних агротехнологій, які в сучасних умовах конкуренції забезпечать поширення асортименту сільськогосподарської та інших видів продукції у відповідності до попиту населення.

Для С(Ф)Г "Росава" складовою виробничого потенціалу є його інвестиційно-інноваційний потенціал, який постійно є пріоритетним напрямом планування і удосконалення у виробничому осередку. Рівень розвитку і перспективи зростання інвестицій в аграрне виробництво і управління господарською діяльністю характеризує можливість підприємства до акумулювання та залучення інвестиційних коштів у агроінноваційні проекти з метою досягнення високого конкурентного рівня. Для господарства гостро постає питання розвитку саме даної складової господарювання, оскільки вона є нині доволі низька (інвестиційна привабливість). Хоча певні заходи в цьому напрямі в господарстві здійснюються і плануються на довгострокову перспективу, а саме: розроблення, впровадження нових елементів основного капіталу та модернізація існуючих, удосконалення технологій виробництва продукції щоб вивести підприємство на новий щабель розвитку.

У господарстві вкладання капіталу здійснюється переважно за рахунок власних коштів (амортизаційний фонд і нерозподілений прибуток) і незначна частина близько 10% за рахунок запозичених коштів (короткострокові кредити банку). У зв'язку з цим на перспективу

планується збільшення інвестицій у авансований капітал господарства (інформатизаційний аспект), який можемо простежити в таблиці 3.

З таблиці 3 видно, що за планового рівня інвестицій у матеріальні активи, то одним із позитивних моментів буде їх збільшення 101,3% (2172,6 тис. грн), що зовсім не багато з врахуванням вартості продуктивної агротехніки. Позитивним є зростання витрат і на нематеріальні активи в 2,3 рази, що пов'язане зі зростанням інтересу до наукових розробок освітніх установ, у тому числі ДДАЕУ. Науково-технічна продукція, створена науковцями цього освітнього закладу направлена на діагностику ресурсного потенціалу і виявлення напрямів підвищення конкурентоспроможності господарства. Витрати ці планується щорічно збільшувати.

Позитивною тенденцією, яка намітилася в господарстві є зростання витрат на інформатизацію. Зростання у 2020 р. планується досягти в 6 разів (41,1 тис. грн), у т. ч. зростання витрати на програмне забезпечення на 1,9 тис. грн (дані витрати до цього періоду не здійснювалися) та обчислювальну техніку в 4,9 рази (29,4 тис. грн) та на оплату послуг сторонніх підприємство у сфері інформатизації — 9,8 тис. грн, що також до цього періоду не здійснювалися і не планувалися. Вважаємо, що витрати господарства на інформатизацію є необхідними для впровадження новинок у процес управління господарською діяльністю, для розвитку торгівлі тощо.

Отже, розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності передбачає здійснення етапів щодо виявлення конкурентних переваг, які так чи інакше впливають на формування конкурентоспроможності господарства.

ВИСНОВКИ

З викладеного матеріалу можна зробити висновки:

1. Проаналізовано визначення понять "конкуренція" та "конкурентоспромож-

ність". Встановлено, що аграрному підприємству необхідно вирощувати конкурентноспроможну продукцію, щоб отримати стійку конкурентну позицію на аграрному ринку, водночас потрібна адаптація підприємства і його своєчасне реагування на зміни зовнішнього середовища, що має нестійкий характер.

2. Досліджено довгострокові перспективи управління конкурентоспроможністю С(Ф)Г "Росава", скориставшись методом бенчмаркінгу, який розглядається як система посилення конкурентоспроможності господарської діяльності аграрного підприємства.

3. З'ясовано, що для С(Ф)Г "Росава" складовою виробничого потенціалу є його інвестиційно-інноваційний потенціал, який постійно є пріоритетним напрямом планування і удосконалення у виробничому осередку. Рівень розвитку і перспективи зростання інвестицій в аграрне виробництво і управління господарською діяльністю характеризує можливість підприємства до акумулювання та залучення інвестиційних коштів у агроінноваційні проекти з метою досягнення високого конкурентного рівня. Таким чином, запропонований методичний підхід, орієнтований на оцінку рівня конкурентоспроможності аграрного підприємства на основі розрахунку сукупної бальної оцінки конкурентоспроможності підприємства, дозволив зробити висновки про переваги і недоліки досліджуваного підприємства і його конкурентів та розробити напрями щодо підвищення його конкурентних позицій.

Література:

1. Вініченко І.І. Ключові чинники впливу на конкурентоспроможність аграрних підприємств / І.І. Вініченко, Ж.В. Крючкова // Економіка і держава. 2017. — № 4. — С. 32—37.
2. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємств: навч. посіб. / І.З. Должанський, Т.О. Загородня. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
3. Кадирус І.Г., Оцінювання конкурентоспроможності аграрного підприємства / І.Г. Кадирус, А.С. Донських, Ю.О. Олійник // Агросвіт. 2019. — № 21. — С. 100—106.
4. Масляєва О.О. Визначення чинників, які впливають на економічну стійкість підприємств / О.О. Масляєва, М.Д. Гіда // Науковий вісник Херсонського державного університету. — Серія Економічні науки. — Херсон, 2016. — Вип. 21. Ч. 2 — С. 65—68.

5. Портер Майкл Э. Конкуренция: учеб. пособие: [пер. с англ.] / Майкл Э. Портер. — М.: Изд. дом "Вильямс", 1999. — 420 с.

6. Шпикуляк О.Г. Формування конкурентоспроможності в аграрній економіці / О.Г. Шпикуляк, Ю.П. Воскобойник, О.В. Овсянніков // Агроінком. — 2007. — № 9—10. — С. 4—8.

References:

1. Vinichenko, I.I. and Kriuchkova, Zh.V. (2017), "Key factors influencing the competitiveness of agrarian enterprises", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp. 32—37.

2. Dolzhans'kyj, I.Z. (2006), *Konkurentospromozhnist' pidpryemstv [Competitiveness of enterprises]*, Tsentri navchal'noi literatury, Kyiv, Ukraine.

3. Kadyrus, I.H. Donskykh, A.S. and Oliynyk, Yu.O. (2019), "Assessment of agrarian enterprise competitiveness", *Ahrosvit*, vol. 21, pp. 100—106.

4. Masliaieva, O.O. and Hida, M.D. (2016), "Determination of factors influencing economic stability of enterprises", *Naukovyj visnyk Khersons'koho derzhavnogo universytetu, Seriya Ekonomichni nauky*, vol. 21, no. 2, pp. 65—68.

5. Porter, M.Je. (1999), *Konkurencija [Competition: textbook. allowance]*, Izd. dom "Vil'jams", Moscow, Russia.

6. Shpyuliak, O.G. Voskoboynik, Yu.P. and Ovsyannikov, O.V. (2007), "Formation of competitiveness in the agrarian economy", *Ahroinkom*, vol. 9—10, pp. 4—8.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2019 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

Видання включено до переліку
наукових фахових видань України
з ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73